

ESZTERGOM- BUDAPEST

HIT • REMÉNY • SZERETET

AZ ESZTERGOM-BUDAPESTI FŐEGYHÁZMEGYE NEGYEDÉVENKÉNT MEGJELENŐ LAPJA

13. ÉVFOLYAM - 2015/3. SZÁM

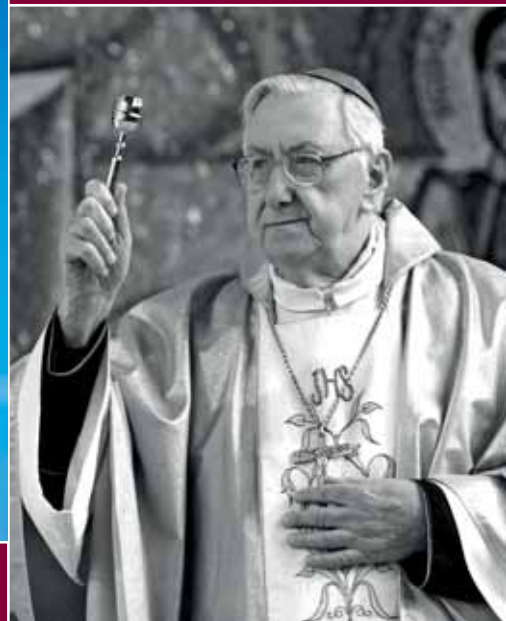
*Ferenc pápa:
Az Egyház Isten családja
és annak is kell bizonyulnia!*

MÚZEUMPEDAGÓGIA

EMLÉKEZÉS

ÚJ KILÁTÓ

Hálaadó szentmisével ünnepelte temploma belső megújulását, a freskók és az üvegablakok helyreállítását a dorogi Szent József-plébánia közössége október 31-én, a szertartást Erdő Péter bíboros vezette. A főpásztor köszönetét kifejezve elmondta: a renoválás széles körű összefogás eredménye, az önkormányzat, a főegyházmegye és a helyi közösség egyaránt kivette részét a munkából.

***

A Pápai Magyar Intézet (PMI) alapításának 75. évfordulóját ünnepelték október 26-án a római San Girolamo della Carita-templomban, a szentmisét Erdő Péter mutatta be. Az ünnepen részt vett többek között Piero Marini címzetes érsek, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusok Pápai Bizottságának elnöke és Kocsis Fülöp hajdúdorogi metropolita.

***

Pro Urbe Budapest díjban részesül Süllei László, a főegyházmegye általános érseki helynöke, a Mátyás-templom

Az Országos Klinikai Idegtudományi Intézet (OKITI) és a főegyházmegye között megkötött szerződés alapján katolikus kápolnát alakítanak ki a fővárosi Amerikai úti egészségügyi intézményben. A kontraktust szeptember 21-én Nagy Zoltán főigazgató és Erdő Péter látta el kézjegyével.

***

Szent II. János Pál pápa-vérereklyét kapott a budapesti Mindenkor Segítő Szűz Mária Lengyel Perszonális plébánia. A Krakkóból érkező relikviát Erdő Péter bíboros vette át szeptember 20-án, majd mutatott be hálaadó szentmisét.

***

A megszentelt életet középpontba állító, kétnapos rendezvényt nyitottak meg szeptember 18-án Budapesten, a Március 15. téren felállított nagyszínpadon, a „Veled együtt vagyunk rendben!” mottó jegyében. Alberto Bottari de Castello apostoli nuncius a Szentatya üdvözlését tolmácsolta a résztvevőknek, akiket Erdő Péter is köszöntött.

és túlról is érkeztek zárandokok, püspökök, részt vett rajta Áder János köztársasági elnök és Soltész Miklós egyháziügyi államtitkár is. Az államfő beszédében elmondta: Szentkút úgy emeli az égre a tekintetet, hogy előbb aláza nevel, földhöz hajolásra tanít, hiszen középpontjában egy forrás s annak vize áll. „Úgy visz közelebb a természetfelettihez, hogy a természet szívébe vezet, vízhez, melyet jóságból, ajándékként, tiszta forrásként kapunk. Az életető víz a hívó ember számára nem lehet más, mint a teremtő szeretet jele a világon” - hangsúlyozta.

***

Angelo Sodano bíboros írt előszót az Erdő Péterrel készült interjúkötethez. Az írás *A ki nem alvó láng - a védelmezett és megőrzött hit* címmel az L'Osservatore Romano szeptember 6-i számában jelent meg, bemutatva egyben a Vatikáni Könyvkiadó új kiadványát. A kötetet Robert Moynihan, az Inside the Vatican amerikai katolikus havilap és Somogyi Viktória, a Vatikáni Rádió munkatársa állította össze.

***

A washingtoni, Szeplőtelen Fogantatásról nevezett nemzeti kegyhely bazilikájában, az ünnepi szentmisét követően Erdő Péter bíboros - Donald Wuerl washingtoni érsekkel közösen - megáldotta a Magyarok Nagyasszonya-kápolnát. Az augusztus 29-i eseményen részt vett mások mellett Kövér László, az Országgyűlés elnöke, aki Szent István-zászlót ajándékozott a bazilikának. Beszédében azt mondta: „azért vagyunk ma együtt, mert hiszünk abban, hogy a hit és az erkölcs változatlanul az emberi jövő örök zálogai, töretlenül hiszünk abban, hogy a hit és az erkölcs a 21. században is olyan szabadságt teremtető és rendteremtő erők, amelyek nélkül az euroatlanti civilizációnk nem fenntartható”. A bazilika a legnagyobb katolikus templom Észak-Amerikában, valamint egyike a világ tíz legnagyobb templomának. A kegyhely alapkövét 1920-ban helyezték el, de csak 1959-ben nyerte el végleges formáját. A most felszentelt kápolna építését még 2006-ban, az '56-os forradalom ötvenedik évfordulóján kezdeményezte a magyar püspöki kar, élén Erdő Péter bíborossal.

***

Szent Adalbert-díjat adott át Gasztonyi Lászlónak, a győri Vill-Korr Hungária tulajdonosának Erdő Péter augusztus 14-én. A kitüntetést Paskai László bíboros alapította 2001-ben. Az elismerés olyan világi személyiségeknek adományozható, akik hozzájárultak valamely egyházi szervezet feladatainak eredményes ellátásához, a keresztény értékek gyarapításához.

plébánosa - döntött szeptember 30-án a Fővárosi Közgyűlés. Az elismerést összesen hatan vehetik át november 17-én.

***

Fouad Twal jeruzsálemi latin pátriárka meghívására, működése során első ízben tartotta a 45 európai ország püspöki konferenciáinak elnökeit tömörítő CCEE éves plenáris ülését a Szentföldön, szeptember 11. és 16. között. Ferenc pápa üzenetet küldött a tanácskozás résztvevőinek, Erdő Péternek, a CCEE elnökének címezve azt. Főpásztorunk a közgyűlés zárónapján szentmisét mutatott be a Szent Sír-bazilikában.

***

***

„Akkor tudunk a Szent Család mintájára igazi szeretetközösséggé válni, ha mindegyikünk elfogadja az Isten tervét” - fogalmazott Erdő Péter szeptember 8-án, Szűz Mária születésének ünnepén a budapesti Egyetemi (Kisboldogasszony-) templomban bemutatott búcsú szentmisén.

***

Ünnepi szertartás keretében áldotta meg Erdő Péter bíboros a Mátraverebély-Szentkúti Nemzeti Kegyhely új létesítményeit, és szentelte fel szabadtéri oltárát szeptember 5-én, nemzetünket pedig a Magyarok Nagyasszonya oltalmába ajánlotta. Az eseményre határon innen

KÖZÖS ÚTON - LEZÁRULT A CSALÁDSZINÓDUS A VATIKÁNBAN

Tanúi lehettünk annak, hogy működik körünkben a Szentlélek - nyilatkozta az október 25-én, a Ferenc pápa által bemutatott szentmisével zárult, háromhetes püspöki szinódust követően az esemény főrelátoraként jelentős szerepet vállalt Erdő Péter. A Magyar Kurírnak adott interjújában a bíboros - idézve a Szentatya megfogalmazását - elmondta, a szinódus nem parlament, nem döntéshozatali szerv, de nem is tudományos kongresszus vagy pusztán beszélgetés, hanem az „apostolok utódai, Péter utódával és az ő tekintélye alatt keresik a válaszokat a küldetésük teljesítésével kapcsolatos nagy kérdésekre”. Mindezt a lelkek üdvössége érdekében.

A világ szinte valamennyi pontjáról érkező 270 főpásztor ezúttal a családkörről, azok védelmének lehetőségeiről tanácskozott, illetve ehhez kapcsolódóan egyéb felvetésekről is értekeztek a Vatikánban. Erdő Péter szerint egyes javaslatokból újfajta Egyház képe bontakozott ki. „A családok, a családokból álló közösségek szerepe a hit átadásában, a nem hívó világ felé irányuló misszióban, de az összes emberi problémában való segítség terén is, vagy az egyházi közösségek, a plébániák építésében és hordozásában, egy olyan lenyűgöző kép, ami korfordulót mutat. Ezt nem mi csináltuk, nem íróasztalnál találtuk ki, hanem a Szentlélek megérlelte. Lehet, azt hittük, paragrafusokon vitatkozunk, és közben észrevétlenül belenéztünk az Egyház megújult arcának tükrébe” - magyarázta a bíboros.

Szólt arról is, a tizennegyedik szinódus fontos tanulsága az alázatos alapállás, ami azt jelenti, hogy figyelmesen meghallgassuk a másikat, és ha nem is értünk vele egyet, érezzük meg benne a jó szándékot, mit szeretne ő az Egyház életéhez hozzátenni. A Szentatya által elfogadása után azonnal nyilvánosságra hozott záródokumentum kapcsán elmondta, rengeteg pasztorális tanácsot, ötletet ad, s külön szól arról: legyenek családokból álló közösségek mindegyik plébánián. Arról is szó van benne, milyen fontos az, hogy közösségként éljük meg a hitünket, s a fiatalok így kapják meg

a család és a házasság eszményét, majd az esküvő után is baráti családokból álló közösség kísérje őket. Ezáltal ne maradjanak magukra krízis idején sem, ha polgári válás vagy más törés következik be az életükben, akkor se érezzék úgy, ki vannak zárva a hívők közösségéből.

A mostani alkalmat lényegében előkészítő, tavaly őszi rendkívüli szinódus, illetve az azt megelőző bizonyos viták kapcsán úgy fogalmazott: szintén megerősítő tapasztalat, hogy „ajándék a törvény, ugyanakkor Krisztus megváltó műve alapján nem pusztán a régi törvény cselekedete, hanem az Isten szívünkbe írt legalapvetőbb törvénye és parancsa, a szeretet parancsa, annak összes következményével együtt, ez az, ami bennünket egyrészt irgalmassá tesz, ha megtartjuk, másrészt megmutatja Isten irántunk való irgalmát”. Rámutatott: egy ilyen szintézisben látszik kicsúcsosodni ez a gondolkör, s nem csoda, hogy éppen az irgalmasság évének kezdetén jutottunk el erre a pontra. Erdő Péter hangsúlyozta: az embereknek nemcsak jó szóra van szükségük, de egy feltűnő és határozott válasza is arra a kérdésre, mi végre vagyunk a világon, miért élünk, mi életünk végső célja, s a misszió főleg abban áll, hogy ezt az örömhírt hirdetjük.

A főrelátor aláhúzta: a záródokumentum mind a kilencvennégy pontjáról egyenként szavaztak a főpásztorok, valamennyi megkapta a kétharmados többséget. De nem valamiféle kompromisszumról van szó, hogy ennek is, annak is igaz legyen. „Hanem az egyetlen igazságot keressük a kérdésben, ami egy mély és radikális lelki valóság. Ha ezt felismerjük, ennek megfelelően keressük a kiutat ezekben az élethelyzetekben” - jegyezte meg a házasság érvénytelenítéséről szóló pont kapcsán.

Kitért arra, a 33 oldalas dokumentum nem szól arról, hogy újravezésről elváltak áldozhatnak-e. Arról van szó, hogyan lehet őket minél jobban integrálni az egyházi közösségbe. Vannak olyan egyházi jogi tilalmak, amelyek bizonyos funkciókat nem tesznek lehetővé számukra, például a keresztszülséget. Mindezek nem szűnnek meg automatikusan, de komolyan mérlegelni kell, melyek azok a tilalmak, amelyeket - minden botrány elkerülésével - el lehetne hagyni - mutatott rá Erdő Péter. Kiemelte, valamennyi szempont figyelembe vételével sem lehet olyan megoldásra jutni, amely ellentmond a házasság felbonthatatlanságának. De keresni kell minden olyan lehetőséget, amely annak tisztázására irányul, érvényes volt-e a házasság. Az eljárás sokat egyszerűsödött, ezzel együtt ezekben az esetekben is rendkívüli felelősséggel jár a lelki vezetés.

Ferenc pápa a Szent Péter-bazilikában bemutatott, a szinódust lezáró szentmisén úgy fogalmazott: amint Jézus a tanítványait is kérte erre, úgy érvényes ez ma a papságra, hogy legyenek együttérzők, irgalmasak az emberekkel, és mint Jézus tette, beszéljenek velük egyenrangú félként. Az irgalmasság idejét éljük - jelentette ke. Előzőleg, a Szent Péter téren elmondott záróbeszédében szólt arról is, a háromhetes tanácskozás munkája intenzív és fáradságos volt, de biztosan sok gyümölcsöt hoz. A szinódus kifejezés „közös utat” jelent, és az Egyház valóban úton van, együtt akar haladni a világ családjaival.

Somogyi Viktória

AGGODALOM

A TEREMTETT VILÁGÉRT

A világ minden tájáról érkező katolikus egyházi vezetők, köztük Erdő Péter bíboros, az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának (CCEE) elnöke, október 26-án Rómában felhívást tettek közzé, melyben felszólították a novemberi párizsi klímacsúcs résztvevőit, fogadjanak el egy valóban határos, tisztességes és kötelező érvényű megállapodást. A dokumentumban tíz pontban fogalmazták meg az öt főldrésről származó emberek tapasztalatát, összekapcsolva az éghajlatváltozás okozta gondokat az igazságtalansággal és a szegények és legvédtelenebb állampolgárok társadalomból történő kirekesztésével.

Az éghajlatváltozás az egyik legnagyobb kihívást jelenti az emberiség számára - idézik Ferenc pápa *Laudato si'* című, a témában kiadott enciklikáját. Az éghajlat közjő, mindenki és mindenkinek a javát szolgálja, a természeti környezet pedig az egész emberiség öröksége, mindenki felelősséggel tartozik érte. A püspökök szerint a globális változások az életmódunkat érintik, egyetemes szolidaritásra köteleznek. A Szentatyával összhangban leszögezik: a fenntartható fejlődésnek a szegények sorsán is javítani kell. Rögzítik továbbá: tudományosan bizonyított tény, hogy az éghajlat változása nagy részben az ellenőrizetlen emberi tevékenység következménye, amely a haladás és a fejlődés sajátos értelmezése mentén működik.

Ami a konkrét javaslatokat illeti: a főpásztorok szerint például le kell zárni

a fosszilis energiaforrások időszakát, fokozatosan meg kell szüntetni az ezek által gerjesztett károsanyag-kibocsátásokat, ide értve a katonai járműveket, repülőgépeket és tengeri járműveket is. „Biztosítsuk az emberek számára a hozzáférést a vízhez és a földhöz, fenntartható és az éghajlatnak ellenálló élelmiszer-termeléssel, amely az emberek igényeit és nem a profitot szolgálja” - szorgalmazza.

A témában, illetve a pápai enciklika kapcsán szeptember 29-én a magyar Országgyűlés felsőházi termében nagyszabású konferenciát tartottak *Közös otthonunk a teremtett világ* címmel. Szervezőként Székely János püspök, a Caritas in Veritate Bizottság elnöke arról beszélt, hogy a fejlődés nem pusztán gazdasági kérdés. Csak a pénz embernyomórító hatalmán túljutva találhatjuk meg a helyes utat. A tanácskozársra Pietro Parolin bíboros államtitkár által küldött üzenetet Ferenc pápa, buzdítva a résztvevőket az új utakat kereső kreativitásra, a kollektív kezdeményezések előmozdítására.

Kövér László, az Országgyűlés, egyben a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács elnöke arról beszélt, az éhezés nem az anyagi javak, hanem a társadalmi intézmények hiánya. „A fenntarthatóság

az intézmények minőségén és az ebből fakadó renden alapul. Ez a rend nem a szabadság ellentéte. Ennek a rendnek a káosz az ellentéte, melynek szertalan formáját tapasztalhatjuk. A természeti rend sem tartható fenn a társadalmi rend nélkül. Azok, akik a közösségek önazonosságát támadják, a természeti környezetet is rombolják” - magyarázta.

A Föld nem a birtokunk. Most bajban van, s ennek okozói mi magunk vagyunk - ezt már Áder János köztársasági elnök mondta. Erdő Péter bíboros pedig arról beszélt, ha az univerzum a véletlen terméke, akkor az egész probléma arra a kérdésre szűkül: nekünk, embereknek mi a kellemes és mi a hasznos. A környezetért való felelősség azonban elválaszthatatlan a jövőért érzett felelősségtől, melyet a szabad embernek fel kell ismernie, ahogy azt is, hogy „nem önkényura, hanem gondozója a világnak”. Mindehhez egy közös értékeken alapuló világképre van szükség.

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes úgy fogalmazott, a természet rendje tükrözi a teremtés rendjét, tehát a természet védelme teremtésvédelem is.

Baranyai Béla

Teremtésvédelmi hetet hirdetett a Patrona Hungariae Katolikus Iskola-központ. A csúcspontot az október 2-án, szombaton megrendezett hagyományos családi nap jelentette, változatos programokkal. A gyerekek környezetvédelmi vetélkedőn és különböző kézműves foglalkozásokon vehettek részt. Újrahasznosított papírból nemezék-szert, papírangyalt és papírszobrot, PET-

palackból pedig virágdíszeket készíthettek az ügyes kezűek, de a nagyobbaknak is jutott elfoglaltság. Délután Vejkey Imre országgyűlési képviselő ünnepélyes keretek között adta át az új kazánberendezést és a napkollektorokat, amelyek működését vezetett túrákon ismerhették meg a családok. Kiemelkedő eseménynek számított a témában tartott kerekasztal-beszélgetés, melynek résztvevői Hólvényi György európai parlamenti képviselő, Zlinszky János egyetemi tanár, Nobilis Mária atya és Kükedi Zsolt teremtésvédelmi szakértők voltak. Elhangzott: a Katolikus Egyház már a hetvenes évek óta komolyan foglalkozik a teremtésvédelem kérdésével, de igazán a rendszerváltás után nyílt lehetősége arra, hogy elmélyüljön a témában. A kerekasztalnál ülők arra hívták fel a figyelmet, hogy mindenki vizsgálja kritikával a fogyasztói társadalmat, és a lemondásban lássuk azt is, hogy az egy jobb és szebb világhoz vezet.

Hervai Pál

AZ IRGALMASSÁG RENDKÍVÜLI SZENTÉVE

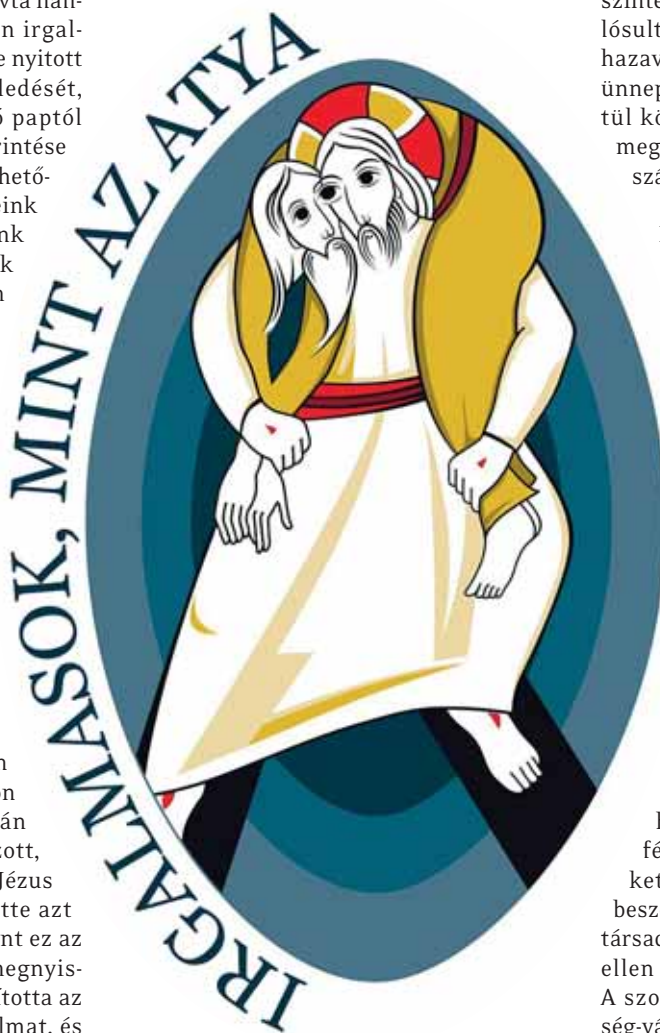
Ferenc pápa megválasztásának második évfordulóján, március 13-án meghirdette az Irgalmasság rendkívüli szentévet, amely 2015. december 8-án, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén kezdődik és 2016. november 20-án, Krisztus Király vasárnapján zárul. A bejelentés egy 24 órás bűnbánati liturgia keretén belül történt.

A Szentatya beszédében felhívta hallgatói figyelmét arra, hogy Isten irgalmassága nem ismer határokat, de nyitott szívve van szükség, hogy közeledését, gyógyító kegyelmét a gyóntató paptól elfogadjuk. „Kezének gyöngéd érintése és kegyelmének formáló ereje lehetővé teszi számunkra, hogy a bűneink miatti félelem nélkül közeledjünk a paphoz, ugyanakkor biztosak legyünk benne: ő majd Isten nevében fogad minket, és megért, minden nyomorúságunk ellenére is.” Majd így folytatja: „Úgy járulunk hozzá, mint egy védőügyvédhez: olyan védőnk van, aki odaadta az életét a mi bűneinkért! Ő pedig, az Atyával együtt, mindig megvéd minket. Amikor kilépünk a gyóntatószékből, meg fogjuk érezni az erőt, amely újra élettel tölt el minket, és visszaadja a hit lelkesedését. A gyónás után újjászületünk.”

Isten irgalmasságát a pápa egy bűnös asszony történetén keresztül mutatta be, aki a Simon farizeus által rendezett lakomán alabástrom edényben olajat hozott, és könnyeivel együtt megmosta Jézus lábát, majd hajával megtörölgette azt (Lk 7,36-50). A magyarázat szerint ez az asszony képes volt arra, hogy megnyissa Isten előtt a szívét, kinyilvánította az elkövetett bűneiért érzett fájdalmat, és így képessé vált arra is, hogy a gyógyító kegyelmet befogadja. „Bocsánatot nyert sok bűne, mert nagyon szeretett” (Lk 4,47). Ezzel szemben a ház gazdája „nem képes megtalálni a szeretet útját”, mert nem veszi észre a Jézusból kiáradó szeretet erejét, hanem azzal van elfoglalva, hogy ítéletet mondjon az asszony felett. Az asszony feletti ítélete eltávolítja őt az Igaz Istentől, aki maga a Szeretet, aki azért jött, hogy megváltsa és üdvözítse a bűnös embert. A történet magyarázatának a végén a Szentatya felhívta a figyelmet arra, hogy az Egyháznak olyan otthonná kell válnia, amelynek „kapui kitérve maradnak, hogy mindenki, akit

megérintett a kegyelem, megtalálhassa bűnei bocsánatát”.

Ferenc pápa buzdítását olvasva felmerülhet bennünk a kérdés: a mai világban az élet melyik területein tudjuk Isten irgalmas szeretetét közvetíteni az emberek felé? Az utóbbi időben sokat hallunk és beszélünk a hazájukból elv-

dorló emberekről, a „migránsokról”. Miközben ezt tesszük, talán megfeledezünk arról, hogy a környezetünkben is élnek ilyen vándor emberek. Ők nem a távoli Szíriából vagy Afganisztánból indultak útra, hanem az ország keleti megyéiből, ahol a nagy bányákat, kohászati üzemeket bezárták, és sokan rákényszerültek arra, hogy máshol próbáljanak szerencsét.

A sok közül egyre szeretnék utalni, Sándorra, aki húsz évvel ezelőtt családjával Budapestre indult. Először feleségével Békásmegyeren egy szegényes lakás-

ban lakott, ahol alkalmi munkát is végzett. Felesége halála után hajléktalanná vált, így kényszerből a Kolosy téren illetve annak környékén húzta meg magát. Tavaly, amikor a leányát is elveszítette, élete még kilátástalanabbá vált. Ekkor, a plébánia segítségével kapcsolatot keresett otthon maradt testvérével, Attilával, aki hazahívta őt. Egy év elmúltával ez a szinte álomszerű út és találkozás megvalósult. Attila családtagjaival érte jött és hazavitték. Este, amikor az asztalnál az ünnepi vacsorát ették, telefonon keresztül könnyeikkel küszködve köszönték meg azoknak, akik ezt lehetővé tették számukra.

A Ferenc pápa által meghirdetett Irgalmasság rendkívüli szentévében, Sándor hazatérésének nemcsak az újlaki hívek számára van fontos üzenete, hanem minden, Krisztust követni akaró ember és közösség számára. A hívek összefogásával ma is csodák történhetnek. Az irgalmas szamaritánus példabeszédének (Lk 10,30-37) egyes részei ebben a történetben is életre keltek. A hívek közül akadt, aki észrevette őt, volt, aki odament hozzá, felemelte, hordozta, és végül voltak, akik időnként fizetettek a fogadósnak, hogy gondját viselje. Egy ember ezt képtelen lett volna vállalni, de egy közösség igen. A mai világunkban talán azért riadunk meg attól, hogy valakin segítsünk, mert attól félünk, hogy az meghaladja az erőnket. Szent II. János Pál pápa sokszor beszélt arról, hogy a világban romboló, a társadalom torzultságából származó bűn ellen a szolidaritás a hatékony eszköz. A szolidaritás összefogást, sorsközösség-vállalást jelent valaki megsegítésére. Ebben a jó akaratú szeretetben nyilvánul meg egy közösség irgalmas szeretete.

Mai világunkban nagyon sok Sándor él a környezetünkben, akiknek talán van hová lehajtaniuk a fejüket, és az éhség sem kínozza őket, de segítségre szorulnak, mert megoldhatatlannak tűnő problémákkal küszködnek. Sokan vannak közöttük olyanok is, akiket a korábban elkövetett bűneik terhe nyomaszt és tart távol a templomoktól. Az Irgalmasság rendkívüli szentévében fogjunk össze, áldozatos szeretettel segítsük őket, hogy „hazataláljanak”, és Isten felemelő, gyógyító szeretetét befogadják.

Beran Ferenc

MENEKÜLTEKEN IS SEGÍTETT A KARITÁSZ

A Katolikus Karitászs is aktívan közreműködött a hazánkon áthaladó bevándorlók megsegítésében: szeptember 7-15. között például 24 órás szolgálatot biztosítottak a Röszkén kialakított bázison, orvosi és szociális ellátással támogatták az érkezőket. A több mint száz önkéntes összesen mintegy 1000 beteget látott el. A Karitászs munkatársai takarókat, hálósákokat, ivóvizet vittek a határt átlépő családoknak. Écsy Gábor országos igazgató az első naptól személyesen is jelen volt a helyszínen, ahol Zagyva Richárd igazgatóhelyettes és Vadász Bálint munkatárs koordinálta az önkénteseket. A jól szervezett munkának, valamint a tolmácsoknak köszönhetően a bázis egész héten a terület központi helye volt, ahol információkkal is segítették a migránsokat. Sőt, egyfajta gyűjtőpontként is működött, folyamatosan érkeztek az adományok, amelyeket önkéntesek rendszereztek, hogy minél gyorsabban lehessen osztani őket. Ebbe a munkába még Csehországból érkezett karitászosok is besegítettek.

A szervezet önkéntesei az osztrák határnál is jelen voltak szeptember 9-20. között. A Szombathelyi Egyházmegye csoportja több mint 5 millió forint értékben

segített az áthaladókon, a körmendi plébánia további 600 ezer forint értékben osztott adományokat. Tíz nap alatt folyamatosan érkeztek a buszok a menekültekkel Szentgotthárdra, ahol önkéntesek ivóvizet, kekszet, higiéniai felszerelést, almát, takarót és ruhát osztottak folyamatosan. A gyaloglók inkább a kisebb adagokból álló csomagokat kérték, amelyet gyorsan el tudtak fogyasztani.

Szeptember 17-én éjszaka Nagykanizsán is szolgálatban volt a Karitászs, ahová mintegy 1000 migráns érke-

zett gyalog. A Kaposvári Egyházmegyei Karitászs jelzése alapján a nagykanizsai csoport azonnal a helyszínre sietett és ivóvízzel, étellel segítették a kimerült érkezőket.

Ugyancsak közreműködött több más szervezet mellett a Máltai Szeretszolgálat is a bevándorlók megsegítésében, például mobil orvosi rendelőt állítottak szolgálatba a Keleti pályaudvarnál, amikor ott tömegek tartózkodtak. A kormány a Karitatív Tanácson keresztül támogatta ezen szervezetek munkáját.

A Katolikus Karitászs a Caritas Hungarica Díjjal ismeri el azon önkéntesek

ELISMERÉS A SZERETETSZOLGÁLATÉRT

munkáját, akik hosszú évek óta áldozatosan szolgálják rászoruló, magányos, beteg embertársainkat. Az idei évben 39 önkéntes részesült az elismerésben, amelyet október 10-én adott át Spányi Antal püspök és Écsy Gábor atya a Magyar Szentek templomában. A kítüntetéseket a hálaadó szentmisét követően adták át, egyházmegyénként. A díj célja biztosítani az önkénteseket arról, hogy az Egyház

értékeli a nehéz sorsúaknak nyújtott karitatív munkájukat. Ennek jeléül külön kítüntetéssel jutalmazza azokat az önkénteseket, akik ezen a téren „Krisztus szeretetének kimagasló fokát érték el”. A díj célja továbbá buzdítani a híveket a karitatív tevékenységre. Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegyében Dyekiss Emilné, Mankovics Józsefné és Martin Józsefné kapták idén az elismerést.

AKAROM – CSALÁDTÁMOGATÁSI MODELLPROGRAM

Innovatív fejlesztési modellprogramot indított a Karitászs azzal a céllal, hogy a nehéz anyagi helyzetben élő gyermekes családoknak szociális és mentális segítséget nyújtson. Hosszú távon akár az anyagi stabilitás elérése is elképzelhető, vélik a kezdeményezők. A főegyházmegye Karitásza részéről a koordinátor Szigetvári Györgyné. Az *Akarom* elnevezésű program során komplex szolgáltatásokkal, anyagi támogatással 100, mélyszegénységben élő családot támogatnak leginkább annak érdekében, hogy a pénzügyi tudatosságuk növekedjen, megtakarítást érjenek el, illetve tanulják az öngon-

doskodást. Vagyis egyfajta életvezetési tanácsadásról, családgondozásról is szól a kezdeményezés, melyben a takarékoskodás előfeltétele a további támogatásnak. A résztvevőknek a program időszaka alatt háztartási naplót kell vezetniük a kiadások-bevételek tekintetében.

A modellprogramban részt vevő térségek: Budapest XIX. kerülete és Nógrád megye. Kiszpesten az önkormányzat családszolgáltató szolgálata is közreműködik. A projekt során ismeretterjesztő foglalkozásokat is tartanak, amely elősegíti a tudatos és költséghatékony háztartás vezetését, de főzési és kertgazdálkodási praktikák,

tisztálkodási, valamint étkezési alapismeretek is szerepelnek a témák között. Az előadások alatt 10 karitászs-önkéntes foglalkozik a gyermekekkel, csecsemőkorútól egészen a 17 évesig, többen nevelési problémás vagy speciális betegségekkel küzdő gyermekek. A családok kamaszkorú lányai is bekapcsolódnak a gyermekfelügyeletbe, de szívesen beülnek az előadásokra is, kíváncsiak az ilyen információkra. Mint az elnevezésben szerepel: csak olyan családok vehetnek részt a programban, akik képesek és „akarnak” is tenni annak érdekében, hogy életük pozitívan változzon.

ROMA ZARÁNDOKOK EZREI A SZENTATYÁNÁL

Mintegy hétezeren vettek részt az európai cigány zarándoklaton, melyet október 24-26. között tartottak Rómában. Magyarországról százötvenen indultak útnak, a csoportot elkísérte Székely János püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia cigánypasztorációért felelős tagja is. Dúl Géza váci egyházmegyes pap és Makkai László görögkatolikus pap, illetve Szocska Ábel nyíregyházi kormányzó, bazilita szerzetes kísérték a zarándokcsoportot, akikhez csatlakozott a családszinódus ideje alatt Rómában tartózkodó Kocsis Fülöp érsek-metropolita is.

A Katolikus Egyház és a cigány nép közötti kapcsolat nem új keletű, évszázadokra nyúlik vissza. A cigányság Európába való megérkezése óta nagyon sokan, papok, szerzetesek és világi keresztények tettek azért, hogy a mélyszegénységben élő roma családokat segítsék, a roma gyerekek iskoláztatását biztosítsák. A 16-17. században már két jezsuita atya, Pedro León és Pedro Catalayud segítették a romákat, tanították a cigány gyerekeket Spanyolországban. 1899-ben egy francia világi keresztény, Lucie Peter a touloni pályaudvaron egy vagonban létesített „iskolát”, és ott közel negyven éven át maga tanította a roma gyerekeket.

Míg Európa sok országból (például Angol Királyság, Német Birodalom) kiűzték a cigányokat, addig a Pápai Állam sok cigány családot befogadott. Rómában külön utcájuk is volt, amelyet cigányok utcájának (via degli zingari) neveztek. Magyarországon, Szatmáron a 18. század közepén Hám János püspök a ferencesek segítségével iskolát hozott létre roma gyerekeknek. Érsekújváron Farkas Ferdinánd plébános 1850-ben szakiskolát létesített cigány fiatalok számára, és a végzett fiataloknak ő maga igyekezett állást találni az ismerős mestereknél. A szolidaritás hasonló példáit még hosszan lehetne sorolni.

Ebbe az évszázadok óta tartó jó kapcsolatba illeszkedett bele az idei roma zarándoklat, amelynek során a résztvevők találkoztak Ferenc pápával. A találkozás előtt a VI. Pál teremben különböző zenekarok és táncsoportok léptek fel, akik közül ki kell emelnünk a Kalyi Jag együttest Varga Gusztáv vezetésével. Majd egy szerbiai születésű roma édesanya tanúságtétele következett, aki elmondta, hogy egy olaszországi táborban nőtt fel nagy szegénységben, átélve a kitaszítottságot és megvetést. Ám később találkozott a Szent Egyed (Sant'Egidio) közösséggel, újra megtalálta a hitét, tanulni kezdett, megnyílt előtte egy tágasabb, emberibb élet lehetősége. Gyermekait ő már hitben neveli, és segíti minden lehetséges módon a tanulásukat.

Ferenc pápa egy cigány nyelvű monddal kezdte beszédét („O Del si tumenca!” - „Kedves cigány barátaim!”), amire hatalmas tapsvihar volt a válasz. A Szentatya kiemelte: az Egyház mennyire szereti és értékeli a cigány népet. Hangsúlyozta, a roma kultúra értékeit meg kell őrizni és meg kell ismertetni. Rámutatott a gyerekek iskoláztatásá-

nak, valamint annak fontosságára, hogy a szülők és a nagyszülők segítsék a gyermekeiket, unokáikat a tanulmányaikban. Hozzátette: a cigányoknak, mint minden embernek, joguk van az emberhez méltó megélhetéshez, lakhatáshoz.

A pápa hangsúlyozta továbbá azt is, hogy az évszázados előítéleteket le kell rombolni, ám ebben a romáknak is fontos szerepük van. Úgy kell élniük az európai társadalmakban, hogy soha ne adjanak alkalmat a médiának és a közvéleménynek arra, hogy a viselkedésük miatt negatív kép alakulhasson ki a romákról. Ferenc pápa rámutatott: a jogok és a kötelességek elválaszthatatlanok, és a romáknak a társadalmi együttélés törvényeit betartva kell építeniük a testvéri kapcsolatot a többségi társadalommal.

A magyar cigány zarándokok nagy örömmel és lelkesedéssel fogadták a Szentatya szavait, ahogy hálával töltötte el őket a gesztus, ahogyan a pápa a cigány Madonna szobrát egy gyönyörű új koronával látta el. Segítse ez a jubileumi zarándoklat a romák és nem romák testvériségét hazánkban és egész Európában!

Székely János

„SZÍNEZD ÁT!” – A BUDAPESTI BÁLNÁBAN IS

Október 11-én Budapest adott otthont a „Színezd át!” rendezvénysorozatnak: az újabb állomás a Fővám tér közelében található Bálna rendezvénycentrum volt. Az eseményen ez alkalommal is, immár negyedszer részt vettek a Görögkatolikus Cigánypasztoráció munkatársai. A program célja a különböző nemzetiségek kultúrájának megismerése, az együtt járás, az együtt szórakozás. A társadalmi

célú gyermekkampány civil kezdeményezésre született, annak érdekében, hogy mindennapjainkat „áthassa az együtt és egymásért gondolkodás”. A roma kultúra mellett a horvát, a görög és a német nemzetiség tánca is teret kapott. Ebédre természetesen most is hodászi töltött káposztát és cigánylecsót szolgáltak fel.

Amíg az egyes állomásoknál a gyerekek rajzoltak, festettek, addig a görög-

katolikus cigánypasztorációs tevékenységet bemutató asztalnál a debreceni Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium hallgatói szebbnél szebb csillámtetoválásokat varázsoltak a gyerekek kezére. A rendezvénysorozat 2015 májusában kezdődött, és az év végéig több mint tíz nagyvárosba látogat el.

G.Sz.

LÁTOGATHATÓ A MÁTYÁS-TEPLOM TORNYA

Kilátóvá alakították a Mátyás-templom harangtornyát, mely megépítése óta első ízben vált látogathatóvá a nagyközönség számára. Október 21-én, az 1916-ban itt megkoronázott Boldog IV. Károly emléknapján sajtótájékoztatón mutatták be a megújult épületrészt. Süllei László plébános felidézte: a torony 1894 óta - amikor Schulek Frigyes a Mátyás-korabeli torony részben pontos másolataként újraépítette, részben saját tervezésű sisakrészrel és erkéllyel kiegészítette - csak a „kiváltságosok” számára volt látogatható. A Mátyás-templom gondnoksága 2012-ben tízmillió forintot kapott a fővárostól a munkálatokra, melyek mostanra váltak teljessé. Úgy fogalmazott: rácsodálkozva a világ szépségére, az előttünk körpanorámában megnyíló horizonttal szemben másként értékeljük önmagunkat.

Heffnerné Lung Rita, a gondnokság marketingvezetője a kilátás egyediségére hívta fel a figyelmet: a Szent István-bazilika 96 méter magas kupolája, a 83 méter magas kőbányai Szent László-templom tornya mellett páratlan panorámát nyújt a budai Várhegyen álló templom 78 méter magas tornya, amely leg-

feljebb 15 fős csoportokban látogatható, mindennap 10-től 17 óráig, egész óránkénti indulási időpontokkal. Az érdeklődőket vezető kísérők angol és magyar nyelven nyújtanak tájékoztatást a kiállítóterben elhelyezett látnivalókról, a harangtornyóról. A látogatás bevezető ára felnőtteknek 1400 forint, diákoknak és nyugdíjasoknak 1000 forint, a családi jegy 3500 forintba kerül.

Mátéffy Balázs művészeti vezető érdekességek ismertetésével folytatta a tájékoztatót. Elmondta: ha a millennium kori újjáépítés Trefort Ágoston miniszter terve szerint valósult volna meg, most nem lenne mit megnyitni. Schulek azonban mesterét, Friedrich von Schmidt bécsi építésszt, a Stephansdom felújítását is tervező szakembert kérte fel tanácsadónak, aki koszorúerkéllyel koronázott kősisak építését javasolta a torony városképi jelentősége miatt.

Mátéffy felhívta a figyelmet az újjáépítést megörökítő emlékiratra, melyet 1894-ben a kor számos meghatározó személyisége aláírt: így a püspöki kar és a kormány minden tagja, a tudományos és közélet jeles képviselői, köztük Jókai Mór. A dokumentum másolata megtekint-

hető a toronyban berendezett kiállításon. Mátéffy Balázs végül felelevenítette: 1948 nagycsütörtökén Török Antal tűzoltó ezredes karjaiban vitte le az építmény kövezetébe ékelődve megtalált második világháborús bombát, megmentve ezzel a felrobbanástól a Budapest ostroma során súlyosan megrongálódott tornyot.

A Budavári Nagyboldogasszony-templom eredeti formájában IV. Béla király idejében, 1250-1270 között épült, román-gót átmeneti stílusban. Tornyáról sem ábrázolás, sem épületmaradvány nem maradt fenn. A templom első, érett gótikus stílusban történt átépítése idején, 1384-ben ugyanis az első harangtorony - éppen szentmise közben - összedőlt, és kilencven évig nem építették újjá.

Mátyás király ünnepélyesen itt kezdte meg uralkodását, és mindkét esküvőjét itt tartotta. A ledőlt torony csonkjára Mátyás építtetett új harangtoronyt, amelyen címerét is elhelyeztette. E címer feliratáról ismerjük a befejezés idejét is: 1470. A végletekig meggyengült építményt Schulek Frigyes a 19. század végén új kőből, a régi pontos másolataként újraépítette.

Trautwein Éva

MEGÚJUL A BUDAFOKI KÁLVÁRIA

Budafok igazi ékessége a hegytől levő, kétszázötven éves kálvária. 1761-ben, az akkori Fekete-hegy tetején felállítottak három, vörös fenyőből készült keresztet, és azokra vaslemezből Krisztus és a két lator alakját helyezték el. Így kezdődött ennek a különleges szépségű barokk szoborcsoportnak a története. A későbbi évtizedekben egy igazi díszes, kőből épített emlékhelyet alakítottak ki itt a budafokiak. 1808-ban az eredeti kör alakú teret megnagyobbitották, és felállítottak három rózsaszínű márvány keresztet, azokra pedig kemény helyi mészkőből megfaragták Krisztus és a latorok alakját. Szűz Mária,

Mária Magdolna és Szent János szobra ugyanabból a mészkőből készült. A budafok-belvárosi plébánia hívó közössége itt járja végig a nagypénteki keresztutat.

Idén nyáron, a júliusi nagy viharban a műemlék jelentősen megrongálódott, a helyreállítás teljes költsége Sárhegyi Zoltán plébániai kormányzó szerint öt és fél millió forint, ehhez széles körű összefogásra van szükség. Hegyi László egyházi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, Karsay Ferenc polgármester, valamint Sárhegyi Zoltán közös sajtótájékoztatót tartottak a rekonstrukció ügyében. „Hitvallásunk, hogy egy település akkor működik, ha élő közössége

van. A civil kezdeményezések, az oktatási intézmények mellett a harmadik pillért az egyházi gyülekezetek jelentik. Számíthatnak ránk és a szolidaritásunkra” - fogalmazott a polgármester. Az államtitkárság pedig a tél beállta előtt feltétlenül befejezendő munkákra másfél millió forint gyorssegélyt biztosít. Sárhegyi Zoltán ezért is bízik benne, hogy nagypéntekre, húsvétra megújul a kálvária. Most még tehát darabjaira szedve láthatjuk ezt a nem mindennapi műemléket, ám Szent Pál szavaival élve: „Ha azonban elérkezik a tökéletes, véget ér az, ami töredékes.”

Mészáros Ákos

A HIT EMBERE VOLT – ELTEMETTÉK PASKAI LÁSZLÓ BÍBOROST

Erdő Péter bíboros áldotta meg november 2-án, halottak napján az esztergomi bazilika kriptájában elődje, Paskai László bíboros, nyugalmazott esztergom-budapesti érsek sírkövét. A főpásztorok, köztük Mindszenty József, Lékai László és Paskai László sírjai körbe rendeződve helyezkednek el az oltár körül, Krisztus közelében várják földi maradványaik a feltámadás napját. De ezek a sírkövek kapcsolódnak is egymáshoz – hangoztatta Erdő Péter. A három püspöki jelmondat egy szenvedésekkel teli, mégis szerves egységet alkotó történelem mérföldköveit jelzi: a szent Magyarország megnyesve kizöldül a Lélek erejében. A pusztulások és megpróbáltatások során keresztül egyházunk történetében itt is, ott is új élet fakadt. Nem a mi bölcsességünk és szorgalmunk eredményeképpen, hanem a Lélek erejében – fogalmazott.

Előzőleg, augusztus 22-én helyezték örök nyugalomra Paskai Lászlót az esztergomi bazilika altemplomában, a gyászmisét Erdő Péter mutatta be a zsúfolásig megtelt főszékesegyházban. A szertartáson koncelebrált Stanisław Dziwisz bíboros, krakkói érsek és Josip Bozanic zágrábi érsek megbízottja, Ivan Saska segédpüspök, Alberto Bottari de Castello apostoli nuncius, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjai és számos Kárpát-medencéből érkezett püspök, valamint mintegy háromszáz paptestvér. A szentmisén részt vett Orbán Viktor miniszterelnök, Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, az állami, társadalmi és kulturális élet képviselői, a diplomáciai testületek tagjai, a testvéregyházak képviselői.

A szentmise elején Alberto Bottari de Castello tolmácsolta Ferenc pápa üzenetét. Szentbeszédében Erdő Péter úgy fogalmazott, Paskai László bíboros Krisztus hitében és szeretetében élt. Fiatalon felébredt lelkében a papi és szerzetesi hivatás, olyan kereszténységet ismert meg Szent Ferenc rendjében, amely a nehéz időkben is kész a nagylelkűségre, a közvetlen emberi segítségre és akár a hősiesség önfeláldozására is. „Amikor manapság a háború alatt és után vértanúságot szenvedett magyar ferencesek boldoggá avatási ügye zajlik, egyre világosabban látjuk, hogy milyen volt a légkör és a helyzet, amikor elhunyt bíboros főpásztorunk a ferences hivatást választotta. Mire tanulmányait befejezte, és sor került a papszentelésre, már a szerzetesrendeket is feloszlatták, a kevés engedélyezett közösség pedig csak igen korlátozott létszámmal működött” – idézte fel.

Paskai László később a Hittudományi Akadémián a filozófia professzora lett, feladatát komolyan vette. Vallotta, hogy az igazságot kereső embernek „fegyelmezett gondolkodásra” van szüksége. Püspöki kinevezése után előbb Veszprémben, majd Kalocsán, végül Esztergomban teljesítette szolgálatát. Itt érték a rendszerváltozás évei. Olyan időszakban vezette a főegyházmegyét, amikor megváltozott az ország és az egyház élete, új intézményes lehetőségek nyíltak, ez volt az az idő, amikor kétszer is pápalátogatásra került sor Magyarországon. Olyan idők voltak azok, amelyek mindenkitől állóképességet, nyitottságot, új ötleteket kívántak.

Erdő Péter szerint Paskai László bíboros a hit embere volt, a legfontosabbnak tartotta az egyházmegye életében az Oltáriszentség és a Szűzanya tiszteletét. Alázattal viselte a kritikákat és a nemegyszer igazságtalan támadásokat is. Méltósággal és szeretettel hordozta az évek terhé, a fokozódó betegségek szenvedéseit – mondta Erdő Péter.

Kacsóh Dániel

Paskai László Szegeden született 1927. május 8-án. 1945-ben a szegedi piarista gimnáziumban érettségizett, és ezután augusztus 29-én Szécsényben belépett a ferences rend Kapisztrán Szent Jánosról nevezett rendtartományába. Teológiai tanulmányait Gyöngyösön kezdte. A rend szétszórátása után a nagyváradi egyházmegyéhez került, és tanulmányait Budapesten a Hittudományi Akadémia hallgatójaként fejezte be, ahol 1952-ben teológiai doktori címet szerzett.

Budapesten szentelték pappá 1951. március 3-án. 1965-1969 között Budapesten a Központi Papnevelő Intézet spirituálisja, 1973-tól rektora volt. Közben a Hittudományi Akadémián tanított. Püspökké 1978-ban szentelték, a veszprémi egyházmegye élére került, majd utódlási joggal kalocsai koadjutor érsekké nevezte ki a pápa.

1986-ban, Lékai László bíboros halála után a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnökévé választották meg, e tisztséget 1990. szeptember 17-ig töltötte be. Az esztergomi érseki székre való kinevezése 1987. március 3-án történt, így Magyarország prímása lett. 1988. június 28-án a pápa bíborossá kreálta. 1989 májusában Kárpátalján tett látogatást, elindította a helyi római katolikus egyház újjászervezését, majd 2002. március 27-én a Szentszék megyéspüspökséggé szervezte ezt a területet, melynek első püspöke Majnek Antal. Mindszenty József földi maradványait Mariazellből hazahozatta, és 1991. május 4-én újratemette az esztergomi bazilika altemplomában, 1994-ben elindította boldoggá avatását. 2002. december 7-én II. János Pál pápa elfogadta a 75. évét betöltött bíboros lemondását, Paskai László ekkor a főegyházmegye apostoli adminisztrátora lett, e szolgálatot 2003-ig látta el. Életének nyolcvankilencedik évében, 2015. augusztus 17-én hunyt el.

ÉVFORDULÓS ÜNNEPSÉG A PÁZMÁNYON

Az igazság felfedezése, az igazság képvisellete bármilyen körülmények között, a megismert igazság hiteles átadása és az új nemzedékek inspirálása, hogy képességeiket az igazság művelésének folytatására szenteljék - így foglalta össze a katolikus egyetem sajátosságait Szuromi Szabolcs, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE) rektora, az intézmény alapításának háromszáznyolcvanadik évfordulója kapcsán rendezett, háromnapos ünnepségsorozat október 15-i, központi eseményén. A résztvevőket angolul, spanyolul, olaszul és latinul is üdvözlő rektor a Szent II. János Pál díszteremben felidézte: az elsőként létrehozott Hittudományi Karnak számos üldöztetésben volt része a 18. és a 20. században, azonban mindezek közepette megőrizte tiszta hűségét a Szentszék és a hiteles katolikus identitás iránt. Ez a kar reprezentálja az egyetem stabilitását és folyamatosságát - hangsúlyozta a rektor.

Szuromi Szabolcs Anzelm a mai helyzetről beszélve elmondta, a PPKE az elmúlt öt évben komoly erőfeszítéseket tett a hazai minőségi kapcsolatok és a legszélesebb körű és legmagasabb minőségű nemzetközi kapcsolati hálózat kiépítéséért, mind az oktatás, mind a kutatás terén. Ez kimagaslóan fontos a hazai egyetemek között betöltött szerep szempontjából. Azonban különösen is elengedhetetlen azért, hogy az egyetemek nemzetközi közösségében a katolikus egyetem a legelismerettebbek és a leg-

versenyképesebb diplomákat kibocsátó intézmények között lehessen. Ezt segíti egyebek mellett, hogy Magyarországon a PPKE-nek van a legnagyobb számú és legaktívabb kapcsolata az Amerikai Egyesült Államok vezető egyetemeivel, de ezt támasztja alá a közel- és távolkeleti egyetemekkel való széles körű, kiemelkedő számú, kölcsönös megbecsülésen alapuló szoros együttműködés.

A központi ünnepség keretében Antonio Rouco Varela bíboros díszdoktori oklevelet vehetett át, méltatását Fodor György, a Hittudományi Kar dékánja olvasta fel. A Pázmány Egyetem fejlődését hathatósan támogató főpásztor az egyetemen érsek, aki kétszer szervezhetett ifjúsági világtalálkozót: 1989-ben Santiago de Compostelában, 2011-ben pedig Madridban. A Római Kúriában több kongregáció, pápai tanács és tudományos testület tagja.

A hagyományoknak megfelelően a díszdoktori előadás következett, amelyben Antonio Rouco Varela stílusosan a nap szentjéről, Avilai Szent Terézről és élete mai üzenetéről szólt. Az ötszáz éve született spanyol szűz és egyháztanító éppen annak az időszaknak, a reformáció-ellenreformáció korának volt nagy szentje, amikor Pázmány Péter megalapította a magyar katolikus egyetemet.

A protestáns reformra adható válasz nem lehet teljes anélkül, hogy Avilai Szent Teréz választását figyelembe ne vennénk - hangsúlyozta Rouco Varela bíboros. Ennek lényege pedig a visszatérés az evangélium hiteles megéléséhez és értelmezéséhez - tette hozzá. Az új díszdoktor végül úgy fogalmazott: Teréz élete Isten szerető jelenlétében eltöltött élet, ebből az égő tűzből, lelki önátadásból a ma embere, illetve a ma egyháza is táplálkozhat.

Agonás Szonja

Magyar Katolikus Kulturális Hetek

A katolikus iskolások körében hirdetett pályázatot a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Pasztorális Szakterülete, a „Szent Család a művészetekben” címmel. Ehhez kapcsolódóan a városmajori kistemplomban tartottak kulturális rendezvényt október 10-én. Nívós rajzok, festmények, üvegfestmények mellett agyagszobrok, énekek és versek segítségével mutatták meg a Szent Családot. Az eseményt a fennállásának 25. éves jubileumát ünneplő Pannonia Sacra Katolikus Általános Iskola negyedik osztályos diákjainak szentcsaládjárása nyitotta meg, majd az Egyetemi Katolikus Gimnázium tanu-

SZENT CSALÁD A MŰVÉSZETEKBEN

lói tolmácsolásában versek, zongorával kísért énekek hangzottak el.

A Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet képviselőjében Kuslits Katalin, az esemény főszervezője tartott a beérkezett pályaművek elemzésével összekötött képelemelkedést. A rendezvényen munkáikkal részt vettek a Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola, az Egyetemi Katolikus Gimnázium, a Szent András Katolikus Általános Iskola, a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, a Pál Apostol Katolikus Általános Iskola, a Pannonia Sacra Katolikus Általános Iskola, a Szent János Apostol Katolikus Általános Iskola

és a Reménység Két Tanítási Nyelvű Katolikus Általános Iskola diákjai.

Az esemény keretében a városmajori plébániához tartozó Juhász András és családja tettek tanúságot arról, hogyan élnek meg hitüket három gyermekükkel. Többek között elmondták, mennyire fontosnak tartják, hogy ne csak a gyermeknek beszéljenek Istenről, hanem Istennel is beszéljenek gyermekeikről. A rendezvényt Lejtényi Emánuel, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye ifjúsági referense ünnepélyes áldással zárta, ám ezután lehetőség volt a személyes beszélgetésre, és természetesen a gyermekek által készített és kiállított festmények és műtárgyak megtekintésére is.

Csepányi Gábor

KÉZIRATOS TÖREDÉKEK A KÁLDI-BIBLIÁBÓL

A *Káldi-biblia kéziratos töredékei* címmel jelent meg egy különleges kiadvány, melyet a Szakrális Művészetek Hete programsorozathoz kapcsolódva mutattak be az Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtárában. A helyi gyűjtemény egyik becses kéziratát hasonmás, bibliofil kiadásban adta közre a Pytheas Könyvmanufaktúra. Díszkiadásban és egyszerűbb kivitelben is megjelent, Erdő Péter bíboros bevezető tanulmányával, továbbá tizenöt papírlével-hasonmásával.

Az Egyház mindenkori nagyjai nemcsak lelkipásztorok, de koruk nagy gondolkodói, tudósai is voltak, ahogyan Aranyszájú Szent János vagy Szent Ágoston is - hívta fel a figyelmet Székely János esztergom-budapesti segédpüspök, aki köszöntötte a jelenlévőket. Erdő Péter bíboros ismertette a Káldi-lapok megtalálását, illetve magát a töredéket. Elmondta: könyvtári munkája során lett figyelmes egy, kívülről bolognai rotunda írással díszített kötéstáblára, amelyen egy kánonjogi szöveg volt olvasható. Ez az írásforma az 1200-as évek végén, illetve az 1300-as évek elején volt szokásban, a keletkezési helye pedig Bologna és környékére tehető. További vizsgálatok során megállapítható volt: egy kommentárokat (lectura) tartalmazó kötéstábláról van szó, a kibontás során pedig felfedezték, kartonját a magyar nyelvű Káldi-töredék lapjai alkották. Kiderült az is, hogy Hostiensis, egy 13. századi kánonjogász lekturájára bukkantak. Ez azért is volt fontos felfedezés - világlított rá a bíboros -, mivel egy ilyen szöveget kizárólag egye-

temi közegben használtak, és az akkori Magyarországon, ahol egyetemi képzés jóformán nem létezett, nem is tesznek említést Hostiensis művéről és annak használatáról. A megtalált kötéstáblán lévő szöveg azonban arra enged következtetni, hogy voltak olyan tudósok és műhelyek a középkori Magyarországon, akik és amelyek a legmagasabb tudományos igényvel léptek fel.

A felfedezett Káldi-lapokkal kapcsolatban a bíboros rámutatott arra is, ezek voltaképpen a bécsi, Formika Máté által kiadott Biblia előzetes javításait tartalmazzák, amelyek a végleges kiadásba is bekerültek. A kézirat sajátossága továbbá, hogy vörös színnel írt, függőleges bejegyzéseket is fel lehet benne fedezni, amelyek Erdő Péter szerint a tördeléshez voltak szükségesek. A megtalált töredékek két teljes bibliai könyvet tartalmaznak, a Prédikátor könyvét és az Énekek énekét, illetve más könyvekből is jelentős szakaszokat. A Biblia fordításán többen is dolgozhattak, így egy korábban felvetett dilemma látszik kibontakozni, miszerint a Káldi-féle fordítás nem kizárólagosan Káldi György nevéhez fűződik. Figyelembe kell venni továbbá az 1600-as évek nyelvújító törekvéseit is - hangsúlyozta a bíboros -, amelyet magának Pázmánynak a műveit olvasva is észre lehet venni. A Káldi-biblia fordítása tehát ebbe az áramlatba illeszkedik.

Erdő Péter bíboros kifejezte örömét, hogy a most megjelent faksimile kiadás egy korábbi adatgyűjtés eredményeit teszi elérhetővé a szélesebb közönség számára. Ősztönző lehet a további kuta-

tások tekintetében is, hiszen a Káldi-lapok további töredékeinek felkutatása, illetve a kötésre használt pergamen más helyeken való használatának feltérképezése is izgalmas lehetőségeket rejt magában. A bíboros kitért a magyar nyelvű bibliakiadás történetére is, amelyben szintén jelentős és megkerülhetetlen helyet foglal el a Káldi-biblia töredékeinek megjelentetése.

A bemutatón a töredékből Salamon mondásainak részleteit megzenésített változatban hallgathatták meg a résztvevők Mizsei Zoltán, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszék oktatójának tolmácsolásában, majd Kelemen Eörs, a Pytheas Könyvmanufaktúra képviselőjében a bibliofil kiadás keletkezéséről, annak technikai érdekességeiről beszélt. A program után lehetőség nyílt a Káldi-lapok (és még két másik régi kötet) 2D, illetve 3D technikával történő bemutatására, virtuális lapozására és ennek kipróbálására. Az eseményen megjelent Romanek Etelka, Esztergom város polgármestere, Völner Pál országgyűlési képviselő, valamint Kolek Ildikó, az Ars Sacra Alapítvány kuratóriumi tagja is.

Szalai Katalin

MÚZEUMPEDAGÓGIA A BAZILIKÁBAN

Új múzeumpedagógiai programot hirdetett meg 2015 szeptemberétől a Nagyboldogasszony- és Szent Adalbert-főszékesegyház, közismertebb nevén: esztergomi bazilika. A családoknak, gyermekeknek, iskoláknak szóló foglalkozások között mindenki megtalálhatja a neki szólót. Lehet domborművet simogatni, kis művészettörténész-képzésen részt venni, vagy felkutatni a kincsesládába rejtett kincsek rejtekhelyét a kincstárban. Aki jobban szeret egyedül bökláználni, használhatja a játékos feladatokkal teli sétálólapot, amelyen Csiga-biga bazilika kalauzolja végig a kis vendégeket a templomon, illetve Caliculus, a kelyhecske a kincstárban. Egyházi iskolák, hittan csoportok testközelből ismer-

kedhetnek meg vallásunk liturgikus tárgyaival; kipróbálhatják a füstölő súlyát, berendezhetik saját oltárukat, kiválogathatják egy-egy ünnephez a megfelelő színű miseruhákat. Az egyházi ünnep-

körhöz kapcsolódó családi délutánokon együtt kézműveskedünk, társasjátékozunk, vagy éppen mesejátékot hallgatunk az érdeklődőkkel.

Hinora Edit

Tárjátok ki a szíveteket!

*„Hálával áldlak, Istenem,
mindenért, ami megterem,
szolgálók, mint az angyalok,
bár nem repülve, csak gyalog.”*

Zsirai László: Hálával áldlak

Karácsony közeledtével izgalommal teli várakozással készülünk az ünnepre. A szeretteink körében eltöltött napok, az otthon melege és az együtt megélt szép pillanatok teszik teljessé az ünnepet. Sokak számára azonban a karácsony csak egy a magányosan eltöltött hétköznapok közt, küzdelem a hideg, az éhség, a kitaszítottság ellen. Családok, gyermekek, idősek és betegek, akiknek nem telik fenyőfára, ajándékra, de még meleg ételre vagy otthonra sem. **Gondoljunk rájuk, tárjuk ki szívünket és tegyünk jót!** Vigyük el a karácsony örömét mindazokhoz, akikre más nem gondol! Lepjük meg a nehéz sorban élő gyermekeket, vigyünk mosolyt az idősek és magányosok szívébe. Legyen ünnep a karácsony mindenkinek!

Az **Ön támogatásával a Katolikus Karitásztöbb ezer családnak segít országszerte ünnepé tenni a karácsonyt** és könnyebbé tenni a hétköznapok terheit: krízis helyzetben lévők anyagi támogatásával, valamint étellel, meleg ruhával, használati tárgyakkal és játékokkal. Kérjük, támogassa munkánkat, hogy minél többen érezhessék a gondoskodó szeretetet!

Segítsen, hogy másoknak is legyen karácsonya!

**KATOLIKUS KARITÁSZ –
CARITAS HUNGARICA**
www.karitasz.hu

Cím: 1111 Budapest, Bartók Béla út 30.
Postacím: 1519 Budapest, Pf. 239
Telefon: 1 / 372-0910

Bankszámla: Raiffeisen Bank
12011148-00124534-00100008
1356 – adományvonal

Tisztelt Adományozó! Adományozás esetén az Ön neve és címe bekerül a Katolikus Karitászt adatbázisába. Az adatbázist kizárólag a Katolikus Karitászt használja, így az adat védelem alatt áll. Köszönjük segítségét!